

SUNUŞ

Değerli Meslektaşlarım,

Elektrik Mühendisleri Odası'nın (EMO) 48. Çalışma Dönemini, ülkemizin siyasi, ekonomik ve toplumsal açıdan büyük zorluklardan geçtiği bir süreçte tamamlamış bulunuyoruz. Aynı zamanda Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yılına denk gelen bu dönem, ekonomik krizin kronikleştiği, yüksek enflasyon ve zirve noktasına ulaşan hayat pahalılığının ülke gündemine oturduğu, yoksulluğun giderek arttığı karanlık bir dönem olmuştur. Yıllardır yaptığımız uyarılara rağmen bilimi ve tekniği, kamu yararını değil, rantçı-piyasacı çıkarları odağına alan kent politikalarının nasıl bir yıkım yarattığı 6 Şubat depremleri ile ortaya çıkmış, 10 ilimizde büyük hasara yol açan, onbinlerce kişinin hayatını kaybettiği depremlerin yaraları aradan geçen uzun zamana rağmen, hiçbir şekilde sarılamamıştır.

Değerli Üyelerimiz,

Tarihin teknolojik olarak en ileri seviyelerini yaşadığımız bu dönemde dünya genelinde milyarlar, ülkemizde ise milyonlar temel enerji kaynaklarına erişmekte zorlanmaktadır. 2008 yılında yaşanan büyük ekonomik krize rağmen, dünya çapında alternatif bir birikim modelinin yaratılmadığı için siyasi iktidarların vazgeçemediği neoliberal ekonomi politikaları her geçen gün daha fazla yoksul yaratırken, kapitalizmin sınırsız büyüme hırsı yeryüzünde canlılığın devamını tehdit etmektedir. Enerji tekelleri bir yandan gezegenin doğal kaynaklarını yağmalayarak, varlıkların daha az sayıda kişide toplanmasına yol açmakta, diğer yandan da milyarları yoksullaştırmaktadır.

Türkiye'de de 1980'lerden itibaren başlayan bu süreç, 2002'den bu yana iktidarda olan AKP döneminde hız kazanmıştır. Cumhuriyetin kazanımı kurumlar özelleştirme adı altında birer birer sermayeye aktarılırken, özellikle EMO'nun mesleki alanlarında büyük tahribatlar yaşanmıştır. Elektrik üretim ve dağıtımının özelleştirilmesinin ardından son olarak TEİAŞ da özelleştirme kapsamına alınmıştır. TEİAŞ kamunun elinden alınıp özele devredilirse tıpkı üretim ve dağıtım ayağında olduğu gibi yaşanan olumsuzluklar katlanarak artacaktır. Elektrik alanındaki özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarının sonucu ortadadır. Elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli ve düşük maliyetli olarak sunulacağı iddiasıyla gidilen özelleştirmeler, arz güvenliğinden yoksun, pahalı ve şeffaflıktan uzak bir yapıya yol açmıştır. Bir avuç sermayedarın kârını artırmak pahasına, milyonlar karanlığa mahkum edilmiştir.

Doğal tekel olan enerji alanında yaratılan "serbest" piyasa, genel ekonomiyi bile tehdit eder noktaya gelmiştir. Özelleştirme bedelleri için uluslararası finans çevrelerinden alınan döviz bazlı krediler başta olmak üzere, enerji şirketlerinin borcunu kapatma odaklı politikalar; yurttaşları hızla yoksullaştırmıştır. Her koşulda şirketlerin kârlarını artırmaya odaklanan enerji politikaları, kelimenin tam anlamıyla yolun sonuna gelmiştir.

Bugün milyonlarca hane kesintilerle karşılaşmakta ya da faturalarını ancak sosyal

yardımlarla ödeyebilmektedir. Yüksek enerji maliyetleri nedeniyle pahalılaştan temel gıda maddelerine güç yetmemekte, yoksullaştan yurttaşların alım gücü hızla açlık sınırına doğru gerilemektedir.

Enerji maliyetlerinin enflasyon üzerindeki etkisini sınırlamak için kamunun bir an önce harekete geçmesi gerekir. Elektrik Mühendisleri Odası'nın daha önce de pek çok kez dile getirdiği gibi tek köklü çözüm; kamusal bir hizmet ve bir insan hakkı olan elektrik hizmetinin kamu eliyle verilmesidir. Enerji, kâr odaklı özel sektörün ticari faaliyet alanı olmaktan çıkartılarak kamusal alana çekilmelidir. Alanda faaliyet gösteren şirketlerin zaman zaman birbiriyle çatışan çıkarlarının dengelenmesi dışında işlevi kalmayan EPDK'nın faaliyetlerine son verilmelidir. Özelleştirmeler durdurulmalı, dağıtım şebekeleri tekrar kamu işletmesine geçirilmeli, kamunun bu alana yatırım yapmasının önündeki engeller kaldırılarak, üretim, iletim ve dağıtımıyla dikey entegre bir kamu tekeli tekrar kurulmalıdır.

Değerli Meslektaşlarım,

Son dönemde birincil enerji kaynaklarında yaşanan fiyat artışlarıyla ortaya çıkan enerji krizine karşı nükleer enerjinin çözüm sağlayacağına yönelik yorum ve değerlendirmeler yapılmakta; Türkiye için de nükleer bir seçenek olduğu iddia edilmektedir. Altını çizmek isteriz ki ülkemizde şu anda yaşanan enerji krizi, kurulu güç ve santral eksikliğinden değil, yıllar içinde alım garantileriyle pahalı ithal kaynaklara dayalı üretim tesislerinin payının yükseltilmesinden kaynaklanmaktadır. Maliyetleri artan doğalgaz ve ithal kömüre bağımlılığa, daha pahalı olan nükleer çözüm olarak sunulması akla aykırıdır.

Avrupa ülkelerinde nükleer santrallerin kapatılmalarının ertelenmesi tartışmaları, büyük ölçüde Rusya'ya bağımlı oldukları doğalgazın payının sınırlandırılması fikri etrafında şekillenmektedir. Oysa ülkemizde yapımı süren nükleer santral zaten bütünüyle Rusya'ya bağımlıdır. Rusya'ya olan petrol, doğalgaz ve ithal kömür bağımlılığımızın yanına nükleer de eklenmesi, arz güvenliğinin yanında ülke güvenliği için de risk yaratacaktır.

Türkiye'nin Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurulmasından kaynaklı herhangi bir çıkarı yoktur. Aksine pahalı elektrik, bir dizi yükümlülük ve riskin yanı sıra atıklar ve kaza sorumluluklarını da üstlenmektedir. Santral inşaatı sırasında kamuoyuna yansıyan endişe verici haberler de unutulmamalıdır. Türkiye'de ne yazık ki facialar yaşanmadan değil, sonrasında önlem almak yaklaşımı yaygındır. Oysa nükleer bir felaketin geri dönüşü yoktur. Dolayısıyla bu tehlikeli maceradan derhal vaz-geçilmelidir.

Akkuyu NGS'nin yanı sıra iktidar, Sinop NGS ile birlikte birkaç nükleer santral yapımını daha masada tutmaya çalışmaktadır. Türkiye'de elektrik talebi son üç yıldır yerinde saymaktadır, hatta 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4.5 ekonomik büyüme rakamına karşın düşüş göstermiştir. Hal böyleyken ülkemizin bırakın ikinci bir nükleer santrale, ilkinde bile ihtiyacı yoktur. Söz konusu tüm nükleer santral projeleri biran önce iptal edilmeli, bu santraller için kullanılacak

kamu kaynağı yenilenebilir enerji yatırımlarına ve enerji verimliliğini sağlayacak teknolojilere yönlendirilmelidir.

Değerli Meslektaşlarım,

Ülkemiz için büyük önem taşıyan 31 Mart yerel seçimlerini geride bıraktık. Seçimlerde alınan sonuçlar Türkiye’de yeni bir dönemin başladığını göstermektedir. AKP’nin oyları gerilemiş, 22 yıllık AKP iktidarlarının artık aynen devam edemeyeceği açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Türkiye’nin uzun süredir içinde bulunduğu ekonomik kriz ve yüksek enflasyon artık taşınamaz hale gelmiştir. Krizden en çok emeğiyle geçinmeye çalışan ücretliler, emekliler, işsizler ve dar gelirli vatandaşlar başta olmak üzere geniş halk kesimleri olumsuz etkilenmektedir. Sürdürülebilir büyüme, güven ortamı ve dengelenmeyi sağlayacak politikaların üretilmemesi krizden çıkışı giderek güçleştirmektedir.

Türkiye ekonomisi cari açık, aşırı borçlanma, yüksek döviz kuru, Türk Lirası’nın değer kaybı, faiz ödemeleri, enflasyon, savurgan harcamalar ve rant yağması ile örselenmiş ve hayli kırılğan bir duruma gelmiştir. Sosyal devlet tasfiye edilerek, gıda, kömür yardımı vb. ile sadaka kültürü kamusal alana taşınmıştır. Tüm bunlara rağmen kalıcı ve köklü çözümler getirecek politikalar uygulamaktan uzak olan AKP iktidarı, ekonomik krizin maliyetini vergileri artırarak yine emekçilerden çıkarmaya çalışmaktadır.

Kriz, mühendis, mimar ve şehir plancılarının hayatlarını da olumsuz etkilemiştir. Üniversitelerde plansız artırılan kontenjanlar nedeniyle mühendisler arasında zaten yüksek olan işsizlik oranları, salgın döneminin ardından özellikle genç mühendisler açısından çok yüksek seviyelere çıkmıştır. Tüm mühendislik alanlarında istihdam gerilemesi sorununun yanında, mühendislerin esnek çalışma koşullarına tabi tutulması gerçeği de genç meslektaşlarımızı kaygılandırmaktadır. Odamız üyesi elektrik, elektronik, haberleşme, elektrik–elektronik, biyomedikal ve kontrol mühendislerinin yaşadığı işsizlik sorunu giderek büyümektedir.

Yeni mezun meslektaşlarımızın büyük kısmı ülkemizde iş bulamazken, önemli bir kısmı da çalışma hayatını yurtdışında devam ettirmenin yollarını aramaktadır. Ülkemizin kıt kaynaklarıyla eğitim aldığımız ancak bugün ciddi boyutlara ulaşan bir beyin göçü ile karşı karşıya kaldığımız genç mühendislerimizin sorunlarına hızlı çözümler yaratamazsak beşeri sermayemiz kaçınılmaz olarak eriyecektir. Çözüm için kamuda kadro artışına gidilmeli ve başta özelleştirilen kuruluşlar olmak üzere özel sektöre mühendis istihdamı zorunluluğu getirilmesi için yasal düzenleme yapılmalıdır.

Teknoloji geliştiren bir ülke için; bilgi ve beceri düzeyi yüksek meslektaşlarımızın katkısı yaşamsal önem taşımaktadır. “Geçici”, “güvencesiz” çalışma koşullarının, ülkemizin mühendislik birikimini törpülemesine daha fazla izin verilmemelidir.

Değerli meslektaşlarım,

Türkiye geçtiğimiz yıl tarihinin en büyük felaketlerinden birini yaşadı. 6 Şubat

Kahramanmaraş merkezli depremlerde resmi rakamlara göre 53 bini aşkın insanımız yaşamını yitirdi, kimi yerleşim yerleri tamamen yok oldu. Yıllardır bilimi ve tekniği hiçe sayan kentleşme politikaları, imar afları, yapı denetiminin özelleştirilmesi gibi insan hayatının önüne geçen rant hırsının bedeli çok ağır ödendi.

Deprem sonrasında arama kurtarma çalışmalarında yaşanan beceriksizlik acımızı daha da artırdı. Kurumlar arasındaki koordinasyonsuzluğun yanı sıra haberleşmenin yine kesintiye uğraması ne yazık ki bugüne kadar yaşadığımız felaketlerden hiç ders alınmadığını gösterdi. Yardımlaşma kuruluğu olması gereken Kızılay'ın elindeki çadırları sattığını, acısını isyanını dile getiren depremzede yurttaşlara iktidar temsilcileri tarafından hakaretler edildiğini, hatta iftira davaları açıldığını, yardım faaliyeti yürüten sivil girişimlerin hedef alındığını, enkaz altındakilerin yardım çığlıkları attığı sosyal medya platformlarının engellendiğini gördük.

Depremzedelerin çadır, yiyecek, su, ısınma, tuvalet gibi en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamayan iktidar, olanlardan hiçbir ders çıkarmadığının göstergesi olacak şekilde "1 senede yeni binalar yapma" sözü verebildi. Hatta hızla ihaleler yapılıp, çalışmalara başlandı. Oysa yapılaşmak için artçı depremlerin geçmesinin beklenmesi ve ayrıca yeni kentlerin bilimin ve teknolojinin ışığında inşa edilmesi gerekiyordu. Seçim öncesi bazı illerde yapımı tamamlandığı iddia edilen konutlara yönelik göstermelik anahtar teslim törenleri düzenlenmiş olsa da, depremzedelerin önemli bir bölümü halen çadır ve konteynırlarda yaşamaktadır.

Defalarca söyledik; deprem bir doğa olayıdır, insanı deprem değil, binalar öldürür. Türkiye bir deprem ülkesidir. Dolayısıyla depremin yaratacağı yıkım ve can kayıplarını önlemenin ve en aza indirmenin tek yolu gerekli önlemlerin alınması ve kamunun bu önlemleri uygulayacak bir yapılanmayı oluşturmasıdır. Oysa, bugüne dek bırakın önlemi aksine kaçak ve güvenliksiz yapılaşmanın teşvik edildiği ve deprem vergilerinin de başka alanlarda kullanıldığı açıkça ortaya çıkmıştır.

Üstelik kentsel dönüşüm çalışmalarını hızlandırmak bahanesiyle çıkartılan Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile kişilerin mülkiyet hakkına dahi göz dikilmiştir. Söz konusu yasa ile herhangi bir yerleşim yerinin "rezerv yapı alanı" olarak ilan edilmesine olanak tanınmıştır. Geçmişte çoğunlukla kamu mülkiyetindeki boş araziler rezerv yapı alanı olarak ilan edilirken artık yurttaşların evleri, oturdukları sokak veya mahalleleri rezerv yapı alanı olarak belirlenip, boşaltılmaları istenebilecektir. Bu durumda özellikle kent merkezlerinde bulunan değerli arsa ve arazilerin rezerv yapı alanı olarak ilan edilmesi sonucu dar gelirli gruplar yerlerinden edilirken, inşa edilecek projelerin üst gelirli gruplarınca doldurulması olasılığı vardır. Amaç gerçekten güvenli konutlar tesis etmekse, mülkiyet hakkını gasp edecek uygulamalardan vazgeçilmeli, kültürel, sosyolojik ve ekolojik gereklilikler dikkate alınarak, katılımcı ve şeffaf bir süreçte yapım işleri gerçekleştirilmelidir.

İktidarın sermaye yanlısı tavrı EPDK'nın son kararına da yansımış, depremzede yurttaşlara sağlanmayan faizsiz fatura öteleme olanağı, deprem bölgesinde

görevli elektrik dağıtım ve tedarik şirketlerine tanınmıştır. EPDK'nın farklı sermaye gruplarının ve lobilerin birbiriyle çelişen çıkarlarını dengelemek için mevzuatı şekillendirmesine artık izin verilmemelidir. Piyasa oyuncularının günlük finansal sorunlarını çözmeyi tek amaç edinen EPDK'nın kamu kaynaklarını bir bahaneyle, dilediği şirkete aktarmasının önüne geçilmelidir. Olağan koşullarda faaliyetlerini sürdürmekte zorlanan enerji şirketi varsa, dipsiz bir kuyuya kamu kaynağı aktarmaktansa, doğrudan kamulaştırma yoluna gidilmelidir.

Bir kez daha altını çiziyoruz; yaşanan felaketin ve yitirilen onca canın sorumlusu, geçmişten bugüne bilimsel uyarıları dikkate almayan, meslek odalarını devre dışı bırakarak rant politikaları uygulayan, oy toplama ve kaynak yaratma amacıyla sık sık imar afları getiren ve denetimde zafiyete yol açan yöneticilerdir. Denetimsiz ve kaçak yapılaşmaya derhal son verilmeli, imar afları yasaklanmalıdır.

Değerli meslektaşlarım,

AKP iktidarında yıllardır eğitimden sağlığa, ekonomiden dış politikaya tüm alanlarda demokrasiden uzak, baskıcı ve gerici zihniyet hakim kılınmış, medyadan üniversitelere, yargıdan demokratik kitle örgütlerine varıncaya dek tüm kurumların sesi soluğu kesilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere ezilen tüm kesimlere yönelik şiddetin önlenmesi, ayrımcılık ve baskının önüne geçilmesini hedefleyen İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasına yönelik karar ülkemiz için kara bir leke olmaya devam etmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verilerine göre, Türkiye'nin sözleşmeden çekildiği 2021 yılında 497 kadın, 2022 yılında 579 kadın ve 2023 yılında 563 kadın, cinayet ya da şüpheli ölüm sonucu yaşamını yitirmiştir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi yönündeki çalışmalarda en önemli yasal dayanak olan İstanbul Sözleşmesi'nin feshedilmesi kararından derhal vazgeçilmeli, kadın cinayetlerinin engellenmesi için her türlü önlem alınmalıdır.

Değerli Üyelerimiz,

Odamız 48. Dönem içerisinde, ülkemizde yaşanan tüm olumsuzluklara karşın mesleki faaliyet alanlarımızdaki gelişmelerin takip edilmesi ve mühendislik hizmetlerinin kamu yararına kullanılmasını sağlamak üzere çalışmalarına devam etmiştir. Bu kapsamda bilimsel ve teknik kongreler, sempozyumlar, eğitimler düzenledik; meslekle ilgili standart, norm, yönetmelik, şartname, sözleşme ve benzeri tüm bilimsel evrakı inceleyerek, bunların değiştirilmesi, geliştirilmesi ve yenilerinin oluşturulması için girişimlerde bulduk. Üyelerimizin hak ve yetkilerini koruyarak, üyeler arasında dayanışmayı sağlamak ve haksız rekabeti önlemek için çalışmalar yaptık.

Mesleki alanlarımıza yönelik hukuki mücadelelerimiz sonucunda fen adamlarının yalnızca belirli sınırlamalar dahilinde elektrik iç tesis projesi müelliflik işleri ve elektrik iç tesis yapım işleri gerçekleştirebilecekleri, mahkeme kararıyla bir kez daha tescillendi.

Danıştay'ın iptal kararı doğrultusunda Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde yapılan düzenlemelerin ardından yönetmelikler arasında uyum sağlanması amacıyla Elektrik İç Tesisleri Proje Hazırlama Yönetmeliği Taslağı ve Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği Taslağı hazırlayarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na ilettik.

Cumhuriyetin 100. yılı nedeniyle enerjiden haberleşmeye, eğitimden sanayiye, demiryollarına ve istihdam politikalarına dek uzanan geniş bir çerçevede mesleki alanlarımız ve ülkemizin içinde bulunduğu sosyal, siyasal ve ekonomik duruma ilişkin kapsamlı yazıların yer aldığı özel bir Elektrik Mühendisliği Dergisi çıkardık.

2021 ve 2022 yıllarına dair Elektrik Enerjisi Görünümü raporları yayımladık. TMMOB 11. Enerji Sempozyumu, 12. Enerji Sempozyumu ve 13. Enerji Sempozyumu bildiri kitaplarını hazırlayarak, e-kitap olarak yayına açtık. Ayrıca 2023 yılında gerçekleştirdiğimiz TMMOB 14. Enerji Sempozyumu öncesinde Bildiri Özetleri kitabı çıkardık.

Değerli Meslektaşlarım,

Elektrik Mühendisleri Odası bu yıl 70. kuruluş yılını kutluyor. 1954 yılında çıktığımız bu yolda 14 Şube ve 102 Temsilciliğimiz ile 90 bini aşkın üye sayısına ulaşmış bulunuyoruz. Elektrik, elektronik, kontrol ve biyomedikal mühendislerinin meslek örgütü olan EMO, bağımsız ve demokratik bir Türkiye için emekten, halktan yana politikaların hayata geçirilmesi, kamu çıkarlarının korunması, meslek ve meslektaş sorunlarının çözümü ile tüm toplum ve ülkenin gelişmesi doğrultusunda çalışmalarına devam ediyor.

EMO bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da TMMOB ve bağlı odalarıyla birlikte mühendislik mesleğinin gelişimi ve bilimin kamu yararına kullanılmasında öncülük yapacaktır. Demokrasi, eşitlik, özgürlük, laiklik, hak, hukuk ve adaletten yana mücadelesini geçmişte olduğu gibi gelecek yıllarda da kararlılıkla sürdürecektir. Bu yolda birlikte ilerlediğimiz ancak artık aramızda olmayan değerli mücadele arkadaşlarımızı saygıyla anıyorum.

EMO 48. Çalışma Dönemi'ni tamamlarken, geride bıraktığımız 2 yılda özveriyle çalışmalarını sürdürmüş olan Odamızın tüm birimlerine, komisyonlarda görev yapan değerli meslektaşlarıma, örgütümüzün çalışanlarına teşekkür ediyor, EMO 49. Dönem Olağan Genel Kurulu'nun başarıyla geçmesini diliyorum.

Saygılarımla

Mahir ULUTAŞ
Elektrik Mühendisleri Odası
48. Dönem Yönetim Kurulu
Başkanı